

FAGLIG LEDELSE KALDER PÅ DIDAKTISKE SAMTALER

FAGLIG LEDELSE KALDER PÅ DIDAKTISKE SAMTALER

I efteråret 2019 var ti skolelederteams samlet for at udveksle erfaringer med faglig ledelse og for at afprøve, hvordan didaktiske samtaler med de fagprofessionelle kan udformes, så samtalerne kan inddrage og bearbejde forskellige typer af relevante data om samspillet mellem undervisning og elevers læring.

Didaktiske samtaler er tilrettelagte samtaler om undervisningens didaktik, dvs. om mål og evaluering af undervisningen, og hvordan undervisningen kan tilrettelægges for at fremme alle elevers læring, udvikling og dannelse.

Formålet med projektet er at afdække, hvad der skal til for at lykkes med at bedrive faglig ledelse. Der har været fokus på at identificere udfordringerne og udvikle konkrete redskaber, som lederne kan bruge i hverdagen. KL og Skolelederforeningen er enige om behovet for faglig ledelse. Det er ikke en nem ledelsesopgave, men det er tydeligt at det er noget skoleledelser og medarbejdere efterspørger.

Fire skoler har efterfølgende afprøvet og arbejdet med didaktiske samtaler efter en 4-trins-model, og de har erfaret, at den systematiske fremgangsmåde, der er indbygget i modellens struktur, er en god støtte i deres faglige ledelsespraksis:

- *"Samtalestrukturen giver os et enkelt og brugbart redskab, der kan understøtte de konkrete samtalsituationer, hvor vi praktiserer faglig ledelse."*
- *"Både vi og medarbejdere får en strukturel ramme, som det er hjælpsomt at læne os ind i, når vi mødes for at fremlægge og analysere data om undervisningen og om elevernes læring og trivsel."*

- *"Didaktiske samtaler er det centrale redskab for os til at lave systematisk opfølgning på skolens små og store indsatser."*

Didaktisk samtale på Ruds Vedby Skole efter observation i undervisningen

Den faglige udvikling på skolen kræver, at skoleledelsen stiller sig i spidsen for den faglige udvikling og bedriver faglig ledelse af medarbejderne. En måde at lykkes med dette er at opbygge professionelle læringsfællesskaber. Det indebærer, at lederne monitorerer fordybelsesforløb så som aktionslæring eller lektionsstudier, samt deltager i analyser af didaktiske spørgsmål og observerer prøvehandlinger i undervisningen forud for didaktiske samtale med medarbejdere. Professionelle læringsfællesskaber, der arbejder systematisk og kollektivt tager ansvar for at fremme alle elevers læring, udvikler sig ikke af sig selv, jf. 'Den kollaborative proces - uden effektiv ledelse på teamniveau - er tilbøjelig til at drive bort fra de spørgsmål, der er mest afgørende for elevernes læring. Transformationen fra en isolationskultur til en samarbejdskultur kræver skoleledernes effektive og faglige lederskab'. (DuFour & Marzano, 2015)

Den seneste litteratur baseret på forskning i faglig ledelse peger samstemmende på, at den instruerende ledelsesform har størst effekt på elevernes læring, fordi lederen retter sin daglige opmærksomhed på kerneopgaven og selv hjælper til med at oversætte og omsætte skolens strategiske mål til faglige løsninger i undervisningen. 'Instruktion' forstås ikke som at give ordrer eller at lederen skal være alvidende, men at lederen skaber og fastholder en diskurs og en didaktisk samtalepraksis, der inddrager data og holder fokus på elevernes læringsprogression.

(Se Litteraturreview ved Malene Ringvad, september 2019, der også indgår i dette projekt)

DIDAKTISKE SAMTALER

Eksempler på didaktiske temaer:

Læringsmål
Elevopgaver
Motivation
Feedback
Differentiering
Gruppearbejde
Planlægning og evaluering

Didaktiske samtaler beskæftiger sig med didaktiske spørgsmål i relation til undervisningen, og de undersøger samspillet og sammenhængen mellem på den ene side undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse og på den anden side elevernes udbytte af undervisningen.

Eksempler på arbejdsspørgsmål i en didaktisk samtale:

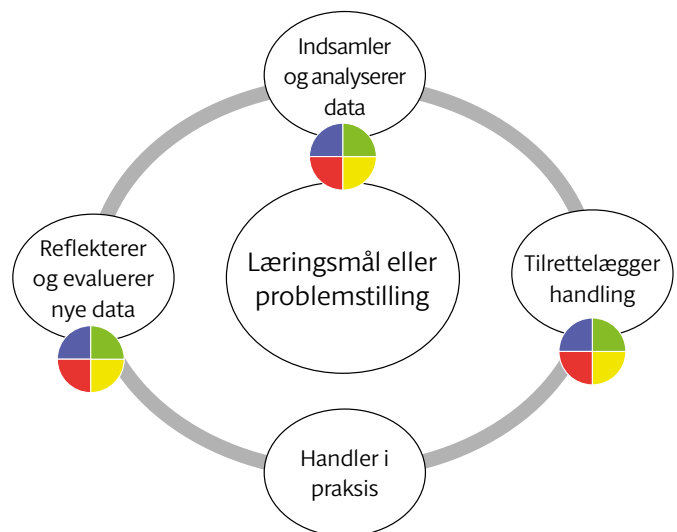
Hvilken virkning har det på elevernes udbytte af gruppearbejdet, at vi har undervist eleverne i at samarbejde i grupperne?

Skaber det mere ro i undervisningen, når jeg i højere grad gør det tydeligt for eleverne, hvad de skal gøre, når de går i stå, og når de er færdige med en opgave?

Hvordan oplever eleverne den uro i undervisningen, som lærere og pædagoger taler om? Hvad er det, som skaber uroen?

handler undervisning og pædagogiske indsatser i fællesskab. Indgangen til samtalerne er de læringsmål, som teamet retter undervisningen mod, og anledningen er fx iagttagelser af nye behov eller udfordringer i undervisningen, eller anledningen kan være skolens strategiske indsatser.

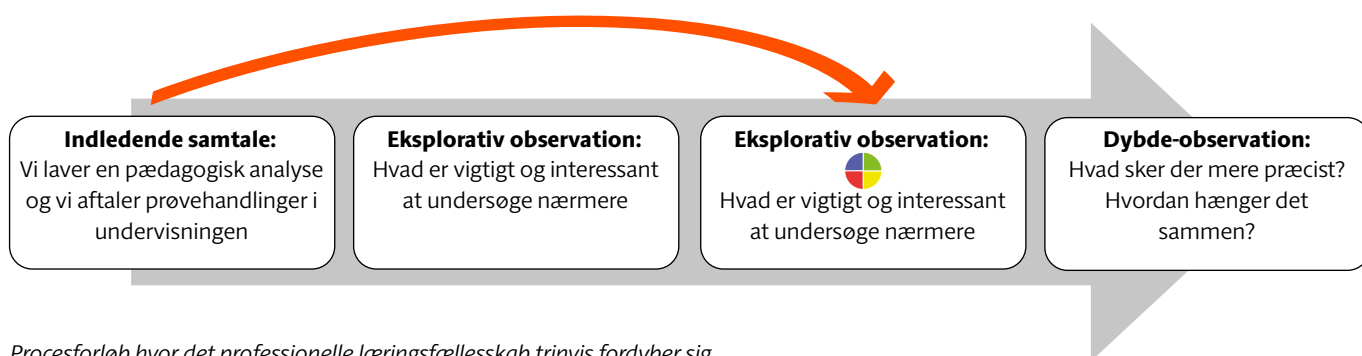
Teamsamarbejde og samarbejdet i fx skolens ressourcecenter og pædagogiske læringscenter har dog ofte brug for støtte til i hverdagen at arbejde systematisk med data og til at hjælpes ad med at udpege prøvehandlinger, der udvikler nye undervisningsformer, som eleverne kan profitere af. Derfor er det mange steder en faglig lederopgave (eller vejlederopgave) at facilitere didaktiske samtaler og at træne deltagerens færdigheder i systematisk analyse og samarbejde.

Træning og systematisk analyse i professionelle læringsfællesskaber

Didaktiske samtaler er en vigtig trædesten i skolens mange professionelle rum, hvor lærere og pædagoger planlægger og efterbe-

Lærende cyklus i arbejdet som professionelt læringsfællesskab

Fordybelse i samspillet mellem undervisning og læring

Didaktiske samtaler er omdrejningspunktet for fordybelse i samspillet mellem undervisning og læring. Den didaktiske samtale er et anvendeligt redskab, når der er særlige udfordringer med, at elever ikke lærer og trives som forventet, og det er svært at differentiere undervisningen, så den rummer alle elevers behov. Der kan være brug for, at faglige ledere (sammen med skolens vejledere) sætter sig i spidsen for en undersøgende proces i et team, hvor man veksler mellem observation af prøvehandlinger og didaktiske samtaler, alt imens man gradvist opnår en dybere forståelse af situationen.

Systematiske opsamlinger på skolens indsatser

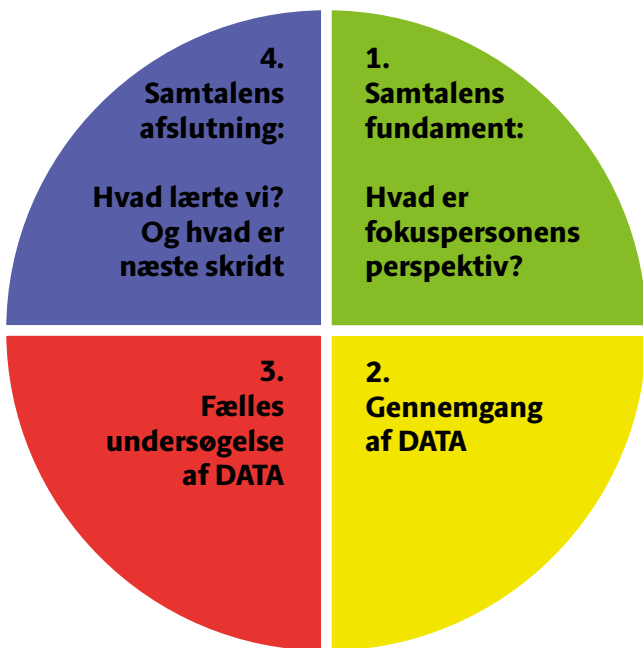
Didaktiske samtaler er velegnede som systematisk evaluering af fælles indsatser på skolen, fordi samtalerne både fokuserer på at opsamle de fagprofessionelles erfaringer med fx prøvehandlinger i undervisningen, og fordi samtalerne systematisk kigger på data, som er valgt ud til formålet.

Skolens faglige ledere kan med fordel deltage i de systematiske opsamlinger med henblik på at samle viden om effekten af indsatsen, og hvad der yderligere skal til for at forankre den.

Processtruktur ved fælles opstart og afsluttende evaluering af skolens indsatser

ELEMENTER I DIDAKTISKE SAMTALER

Didaktiske samtaler indeholder med fordel en talerækkefølge og en struktur for, hvilket indhold man starter med, fortsætter med osv. Er strukturen kendt for alle, kan den skabe tryghed og tillid til at alle kommer til orde, og at de aftalte data bliver fremlagt og behandlet i fællesskab.

Talerækkefølge og samtals forankring

Denne model for didaktiske samtaler anbefaler fire samtalfaser, som er væsensforskellige, og som tilbyder deltagerne forskellige roller og opmærksomhedspunkter undervejs. Modellen bygger på grundlæggende principper for faglig supervision ved at være opmærksom på, hvem der er samtals fokuspersion(er), og hos hvem samtals primære udbytte skal forankres. Det betyder, at samtals fokuspersion primært har taleretten i den indledende (grønne) fase og igen til sidst i den afsluttende (blå) fase.

Præsentation og undersøgelse af data

I de mellemliggende faser er det typisk lederen (eller fx en vejleder eller kollega), der fremlægger nogle data, hvorefter en fælles undersøgelse af data skal ske. Samtalemodellen indeholder dermed nogle lærende brudflader, fordi deltagerne på skift taler og lytter, og fordi samtalen søger efter forskellige perspektiver på samme sag, sådan at forskelligheden kan være med til at skabe nysgerrighed og også gerne ny indsigt.

En indledende kontrakt

Inden samtalen går i gang, gør lederen klogt i at præcisere samtals formål og vigtigste indhold, herunder hvilke data samtalen vil bygge på. Såfremt samtalemodellen endnu ikke er kendt, er det en god ide at ridse principperne op for samtals fire faser for på denne måde at afstemme forventningerne til samtals forløb.

1. SAMTALENS FUNDAMENT HVAD ER FOKUSPERSONENS PERSPEKTIV?

GRØN FASE

1. Samtalens fundament:

Hvad er fokuspersonens perspektiv?

Her skal lederen:

- Stille spørgsmål der åbner
- Følge medarbejderens tanker
- Lytte aktivt og spejle
- Samle op
- Og ikke styre så meget!

Målet er, at fokuspersonens perspektiv bliver synligt

Didaktiske samtaler indledes helst med at spørge fokuspersonen(erne) om, hvordan de tænker og oplever den sag, situation eller problemstilling, som samtalen skal dreje sig om. På denne måde viser man **respekt**, og det bliver muligt at bygge videre på fokuspersonens(-ernes) eget perspektiv i den efterfølgende samtale og vende tilbage til dette senere i samtalen.

Målet med denne samtalefase er, at **fokuspersonens(-ernes) perspektiv bliver så klart som muligt** for alle parter, og lederen skal derfor undgå at begynde en almindelig samtaleudveksling og holde sig tilbage med egne perspektiver.

Spørgsmål til fokuspersonen:

1. Beskriv (den genstand, som data omhandler) fra dit perspektiv.
2. Hvad lægger du mærke til?
3. Hvad lykkedes, og hvad er ikke lykkedes endnu, synes du?
4. Har du ønsker til, hvad vi især fokuserer på i samtalen her?

Supplerende spørgsmål der åbner og uddyber:

Det er vel nok spændende ...

- **Hvorfor** gør du egentlig sådan?
- **Hvorfor** er det **vigtigt**, synes du?
- **Hvad** har du tænkt over i den anledning?
- **Hvordan** tror du, at **eleverne** oplever det?
- **Vil** du ikke uddybe?

Til gengæld skal lederen lytte aktivt som i en superviserende samtale og gerne samle op, spejle og tilbyde positive reformuleringer undervejs, som er afstemt med relationen og situationen.

Øjenkontakt

Verbale klap:
Ja, det er rigtigt!
Nemlig

Små opsamlinger
Så du siger, at...

Fokuseret spejling:
Det jeg lægger mærke til i det du siger er...

Reformulering:
Det er måske din måde, at differentiere undervisningen på.
- Er det ikke det, du siger

Udfordring:
Kan du give et eksempel

Fokuspersonen(-erne) i fokus: Spørge og lytte

1. Beskriv (den genstand, som data omhandler) fra dit perspektiv.
2. Hvad lægger du mærke til?
3. Hvad lykkedes, og hvad er ikke lykkedes endnu, synes du?
4. Har du ønsker til, hvad vi især fokuserer på i samtalen her?

Spørgsmål der åbner og uddyber:

- Det er vel nok spændende ...
- **Hvorfor** gør du egentlig sådan?
- **Hvorfor** er det **vigtigt**, synes du?
- **Hvad** har du tænkt over i den anledning?
- **Hvordan** tror du, at **eleverne** oplever det?
- **Vil** du ikke uddybe?

PASSIV LYTNING

Øjenkontakt

Verbale klap
Ja, det er rigtigt!
Nemlig

Små opsamlinger
Så du siger, at...

Fokuseret spejling
Det jeg lægger mærke til i det du siger er...

Reformulering
Det er måske din måde, at differentiere undervisningen på.
- Er det ikke det, du siger

Udfordring
Kan du give et eksempel

Aktiv LYTNING

Minde
5 minutter

Støttekort til grøn fase (kan downloades og printes)

2. GENNEMGANG AF DATA

GUL FASE

2. Gennemgang af DATA

Her skal lederen:

- Holde fast i planlagt fokus
- Beskrive udvalgte data
- Fremlægge selvstændigt
- Forholde sig neutralt
- Undlade at fortolke
- Og IKKE begynde at spørge

Målet er, at data er tydelige og forståelige for alle

Når lederen har lyttet til fokuspersonen(-ernes) perspektiver, skifter samtalen karakter, fordi det nu er tid til at fremlægge de data, som den efterfølgende undersøgelse skal bygge på. Samtalen flytter altså opmærksomheden **fra de subjektive perspektiver** til de mere objektive oplysninger, som skal understøtte samtalen og hjælpe deltagerne med at forstå sagen, situationen eller problemstillingen fra flere perspektiver.

I denne fase gælder det om at præsentere data i et neutralt sprog og undlade at fortolke og vurdere indholdet, fordi det giver plads til, at forskellige fortolkninger og vurderinger kan komme frem og berige analysen.

Målet med denne samtalefase er, at **data er tydelige og forståelige for alle.**

1. **Jeg har fulgt vores aftale vedr. udvælgelsen og fokus på DATA, som var .....** (repeterer aftaler og fokus)
2. **Jeg kan se, at .....** (gennemgår DATA i neutralt sprog)

Eksempler på gode sætningsstartere til beskrivelse af data:

Observation af undervisning:

- *Jeg så tegn på ....., da .....*
- *Da du sagde....., begyndte eleverne at .....*
- *Opgaveinstruktionen gav anledning til .....*
- *Eleven (gjorde), da du (gjorde).....*
- *Eleverne talte sammen om .....*

Elevebesvarelser af opgave:

- *Jeg lægger mærke til, at .....*
- *Jeg ser tegn på ....., her, hvor eleven .....*
- *Det ser ud til, at eleven .....*

Test og målinger:

- *Eleverne har ifølge dette talmateriale lært, at .....*

Gennemgang af DATA: *Beskrive*

1. **Jeg har fulgt vores aftale vedr. udvælgelsen og fokus på DATA, som var ...** (repeterer aftaler og fokus)
2. **Jeg kan se, at ...** (gennemgår DATA i neutralt sprog)

Eksempler på gode sætningsstartere til beskrivelse af data:

Observation af undervisning:

- *Jeg så tegn på ... da .....*
- *Da du sagde....., begyndte eleverne at .....*
- *Opgaveinstruktionen gav anledning til .....*
- *Eleven (gjorde), da du (gjorde).....*
- *Eleverne talte sammen om .....*

Elevebesvarelser af opgave:

- *Jeg lægger mærke til, at .....*
- *Jeg ser tegn på ....., her, hvor eleven .....*
- *Det ser ud til, at eleven .....*

Test og målinger:

- *Eleverne har ifølge dette talmateriale lært, at .....*

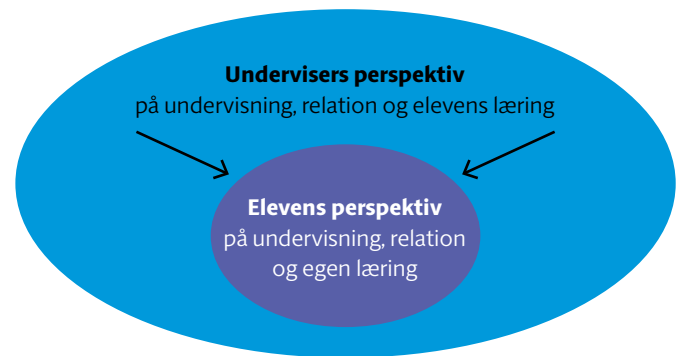
Wider
5. udgave 2017

DATA I BRUG

Hverdagen på en skole indeholder mange data, det vil sige oplysninger og kendsgerninger, som kan bidrage til en **større forståelse af kerneopgaven**. Det centrale er at udvælge de data, der kan støtte ledere, lærere og pædagoger i at fordybe sig i undervisningens betydning for eleverne.

Det kan være en fordel at skelne mellem de data, der især fortæller noget om selve undervisningen og dens formål og indhold, og de data der især fortæller noget om elevernes udbytte, oplevelse, trivsel og udvikling. Didaktiske samtaler har ofte brug for begge typer for at opnå et helhedsbillede, og data kan sammenholdes efter behov.

Data om undervisningen

Årsplaner

Årsplaner indeholder oplysninger om læreres og pædagogers pædagogiske intentioner, mål og planlagte aktiviteter. (video 7)

Lederens observationer i undervisningen

Observationer i undervisningen samler viden om samspillet mellem undervisningen og elevernes læring og trivsel. (video 3)

Vejlederens observationer i undervisningen

Observationer i undervisningen samler viden om samspillet mellem undervisningen og elevernes læring og trivsel. (video 4)

Data om elevernes læring og trivsel

Elevinterviews

Samtaler med elever kan give oplysninger om elevernes forståelse af undervisningen og intentionen bag deres adfærd. (video 5)

Trivselsmåling

Trivselsmålinger indeholder oplysninger om, hvor eleverne trives og fungerer på skolen. (video 6)

Uddannelsesparathedsvurdering, standpunktskarakterer mm.

UPV'en indeholder oplysninger om, hvordan lærerne vurderer elevernes parathed til at .... (video 8)

3a. FÆLLES UNDERSØGELSE AF DATA

RØD FASE

3. Fælles undersøgelse af DATA

Her skal lederen:

- Guide en analyse og fortolkning af DATA
  - Holde fokus på at undersøge, hvad eleverne lærer, og hvordan de trives
- Lederen skal bidrage til analysen, og ikke kun spørge

Målet er, at data gør os klogere på, hvad der skal til for at eleverne lærer.

ne. Derfor er det også denne samtalefase, som det almindeligvis er værd at afsætte mest tid til.

Afhængig af hvor kompleks sagen er, og hvor forskellige DATA der er kommet på bordet, kan lederen foreslå, at data først uddybes og udforskes nærmere, mens fortolkningerne får lov at vente. I reglen er det vigtigt på dette tidspunkt at spørge specifikt til, hvad deltagerne ved om **elevernes oplevelser og perspektiver**.

Bagefter er det tid til at invitere fortolkningerne frem, dvs. spørge deltagerne hvordan de forstår DATA, og hvordan de på baggrund af fokuspersonens tanker forstår sagen, situationen eller problemstillingen i et nyt lys. **Lederen skal også selv byde ind med egne perspektiver og fortolkninger**, så de ikke forbliver ukendte for deltagerne.

Den røde fase er samtalens syntese og **samlingspunkt**, hvor oplysninger fra fokuspersonen(-erne) og fra de fremlagte data skal sammenholdes, og ny viden og ny mening skal skabes blandt deltager-

På denne baggrund guider lederen til sidst deltagerne frem mod forskellige overvejelser over, hvilke handlinger analysen kalder på. Det er en fordel at invitere **mange forslag på banen**, så udgangspunktet for beslutningen bliver så nuanceret som muligt.

1. Uddybning

2. Fortolkning

3. Handlinger

Uddybning af DATA:

- Hvad ved vi ellers?
- Hvad ved du?
- Hvad ved jeg?

ELEVERNE:

- Hvad ved vi om, hvordan eleverne oplevede det?
- Hvad ved vi om deres læringsudbytte?

Fortolkning af DATA:

- Hvordan forstår du DATA?
- Hvordan forstår jeg DATA?

KONKLUSION:

- Forstår vi det samme eller noget forskelligt?

Hvilke handlinger kalder vores analyse af DATA på?

- Hvad tænker du?
- Hvad tænker jeg?

Fordybelse i DATA: *Analysere*

Uddybning	Fortolkning	Handlinger
Uddybning af DATA: <ul style="list-style-type: none"> - Hvad ved vi ellers? - Hvad ved du? - Hvad ved jeg? ELEVERNE: <ul style="list-style-type: none"> - Hvad ved vi om, hvordan eleverne oplevede det? - Hvad ved vi om deres læringsudbytte? 	Fortolkning af DATA: <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan forstår du DATA? - Hvordan forstår jeg DATA? KONKLUSION: <ul style="list-style-type: none"> Forstår vi det samme eller noget forskelligt? 	Hvilke handlinger kalder vores analyse af DATA på? <ul style="list-style-type: none"> - Hvad tænker du? - Hvad tænker jeg?

Gems 10 minutter

Støttekort til rød fase (kan downloades og printes)

3b. NÅR SAMTALEN FORDYBER SIG I PRAKSISTEORIER

RØD FASE

**3.
Fælles
undersøgelse
af DATA**

Her kan lederen også:

- Undersøge underviserens praksisteorier - og gerne formidle egne om samme emne.

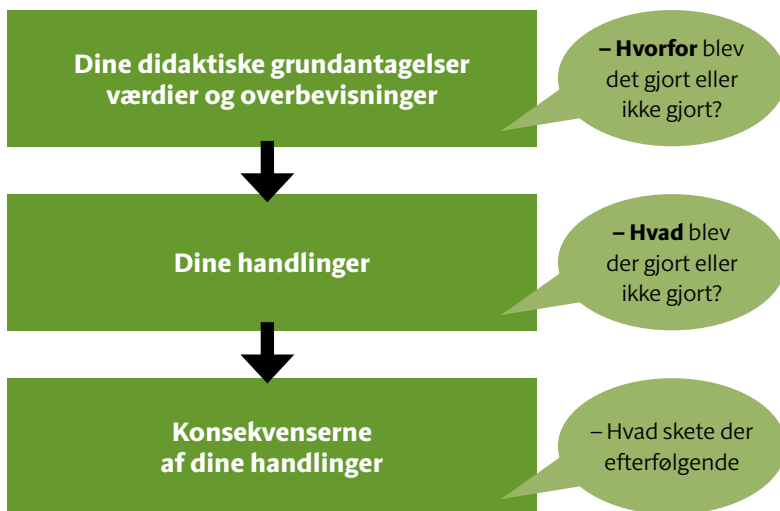
Målet er, at data gør os klogere på, hvad der skal til for at eleverne lærer.

I stedet for fordybelse i analyse og fortolkning af data kan deltagerne i den røde fase også fordybe sig i hinandens **praksisteorier** om den sag, situation eller problemstilling, som samtalen omhandler. Det er fx relevant, når DATA ikke kalder på yderligere undersøgelse og fortolkning, og når det er deltagerens pædagogiske værdier og grundlæggende antagelser, som kalder på fordybelse. I rød fase er der dermed flere valgmuligheder.

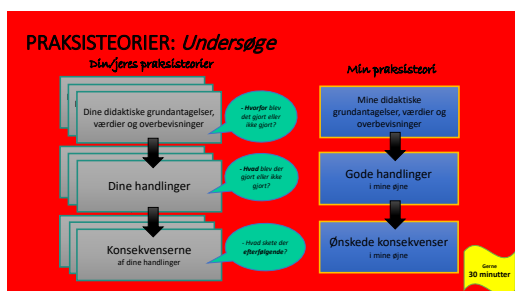
Praksisteorier kan opstilles som en tre-leddet figur, hvor man noterer den professionelle handlinger i midten, fx de handlinger som er observeret i undervisningen. Derudover undersøger man såvel de bagvedliggende værdier og overbevisninger som de observerede konsekvenser af handlingerne.

Didaktiske samtaler kan på den måde undersøge en eller flere praksisteorier, og **lederens praksisteori** om sagen kan også indgå i undersøgelsen og fordybelsen, når det er relevant.

Din/jeres praksisteorier

Min praksisteori

Støttekort til rød fase (kan downloades og printes)

4. SAMTALENS AFSLUTNING: HVAD LÆRTE VI OG HVAD ER NÆSTE SKRIDT

BLÅ FASE

4. Samtalens afslutning:

Hvad lærte vi?
Og hvad er
næste skridt

Her skal lederen:

- Samle op på samtalen:
Hvad har vi talt om?
- Evaluere samtalen:
Hvad lykkedes?
- Aftale næste skridt

Målet er en klar aftale

På samme måde er det værd at undersøge, hvordan samtalen blev oplevet af deltagerne, og vigtigst af alt at foretage en forventningsafstemning og aftale om: **Hvad er nu næste skridt?**

Eksempler på spørgsmål til sidst: – Hvad nåede vi?
Evaluering: – Hvad fungerede godt i denne samtale?
Aftale: – Hvad er næste skridt - for dig/jer og for mig?

Når samtalsundersøgelser er foretaget, er det afgørende, at lederen samler op på indholdet, så alle opnår et overblik og går fra samtalen med en **fælles forståelse** af, hvad man nåede frem til.

Næste skridt: *Evaluere og aftale*

Opsamling:

- Hvad nåede vi?

Evaluering:

- Hvad fungerede godt i denne samtale?

Aftale:

- Hvad er næste skridt - for dig/jer og for mig?

Varer
5 minutter

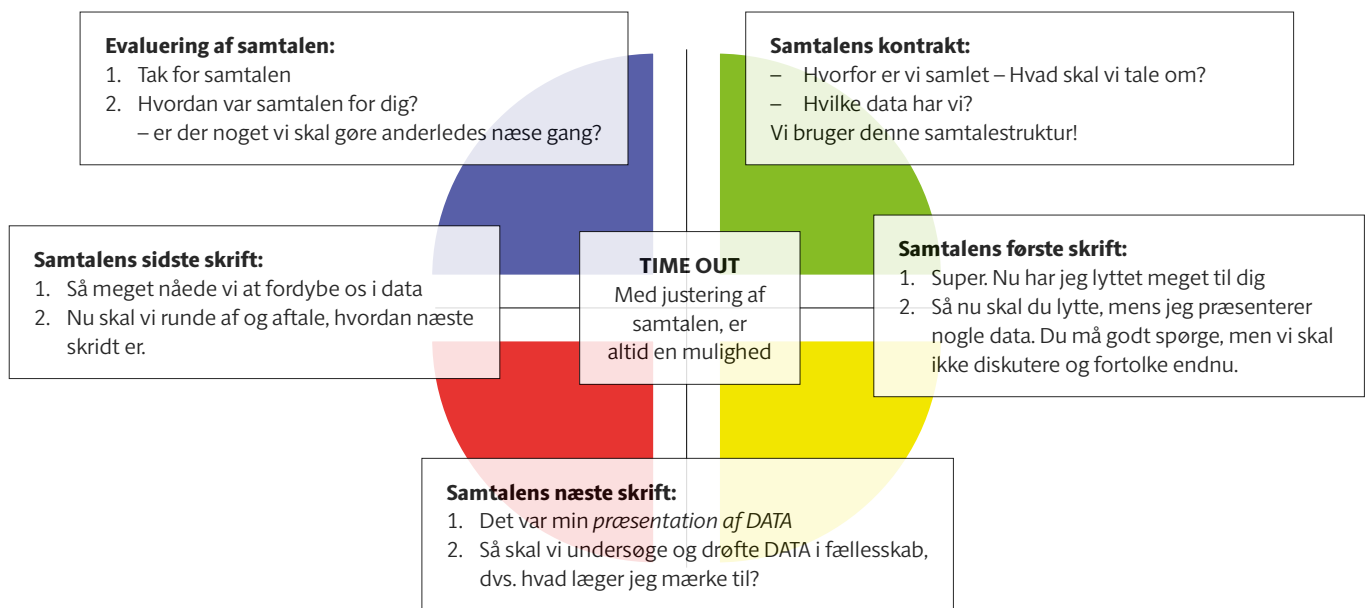
Støttekort til blå fase (kan downloades og printes)

SAMTALEN I OVERBLIK:

Undervejs i samtalen skaber det overblik over samtaleforløbet, hvis lederen sætter ord på, at en fase nu er færdig og den næste kan begynde, og at deltagerne nu får nye roller og opgaver.

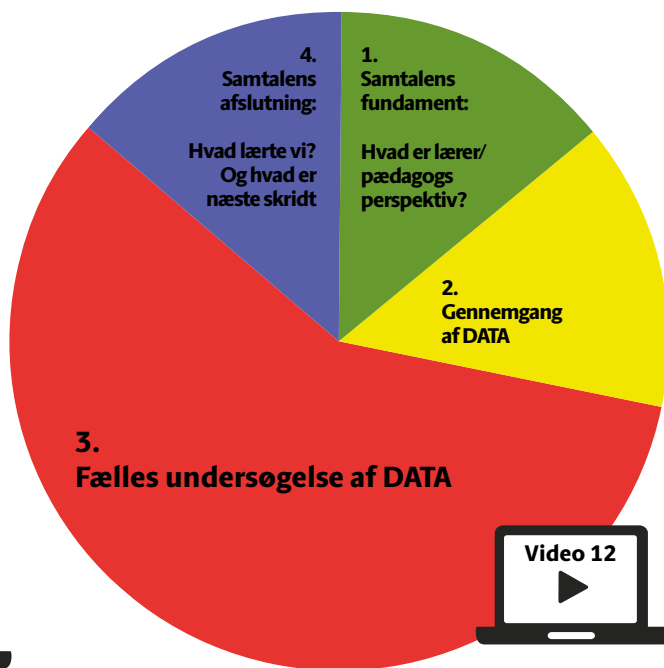
DIDAKTISKE SAMTALER MED VÆGT PÅ FÆLLES UNDERSØGELSE

En didaktisk samtale er en balancekunst, fordi den balancerer mellem DATA og subjektive fortolkninger, mellem deltagernes forskellige perspektiver på samme sag - og mellem lederens mulighed for at indtage forskellige positioner som fx undersøgelsesleder, bedømmer, coach, rådgiver, vejleder osv.

De fleste didaktiske samtaler er bedst tjent med, at lederen agerer **undersøgelsesleder**, at lederen prioriterer størstedelen af tiden til den røde undersøgelsesfase, og at lederen fokuserer på at bringe så

mange perspektiver og stemmer frem, heriblandt sin egen stemme. Det giver mulighed for at belyse en sag fra mange sider og få øje på blinde vinkler og på nye handlemuligheder.

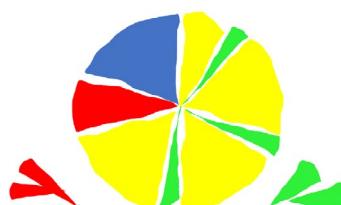
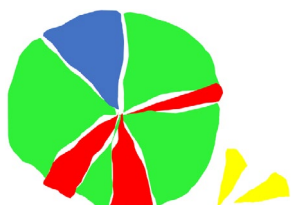
Her er **tavlen** et vigtigt støtteredskab, når lederen gerne vil skabe fælles refleksion og fordybelse. Lederen kan selv skrive på tavlen undervejs i samtaleforløbet. Det gælder især under præsentationen af DATA, og det kan være lige så relevant, at øvrige deltagere griber pennen og noterer stikord under analyse og fortolkning.

Didaktiske samtaler med vægten på fælles undersøgelse

I andre tilfælde får samtalerne karakter af **coaching**, som når lederen fortrinsvis stiller spørgsmål og lader det være op til den fagprofessionelle selv at fortolke og beslutte næste skridt. Og i atter andre tilfælde får samtalerne karakter af **evaluering**, som når lederen

hovedsagelig fremlægger data og fortolker dem selv. Begge samtaleformer kan have en vigtig funktion, så det afgørende er, at lederen udvikler færdigheder i at mærke samtalebehov for mål og retning - og færdigheder i at skabe den ønskede retning.

DIDAKTISKE SAMTALER MED TEAMS

Faglige ledere kan med god effekt holde didaktiske samtaler med medarbejdere enkeltvis, men de skal langt hellere øve samtaleens systematik ind i samarbejdet med skolens professionelle læringsfællesskaber. Individuelle præstationer har ikke mulighed for at gøre den store forskel, og den tid, skoleledere bruger på udvikling af lærernes kapacitet til at arbejde i kollaborative teams, er mere effektiv end tid, der bruges på at supervisere lærere til bedre præstationer gennem den traditionelle klasserumsobservations- og evalueringsproces. (Dufour og Marzano, 2015)

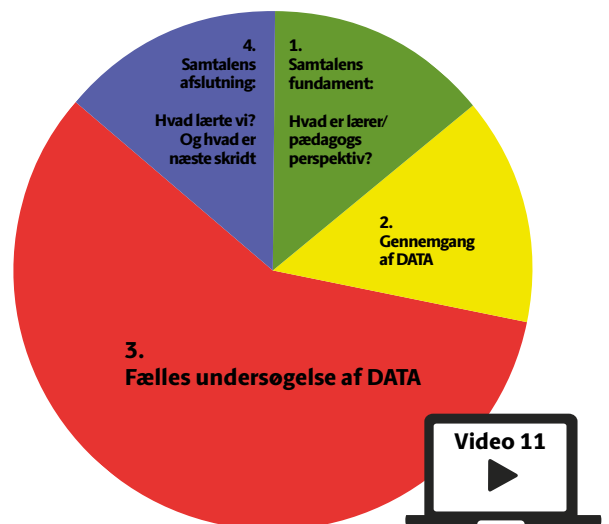
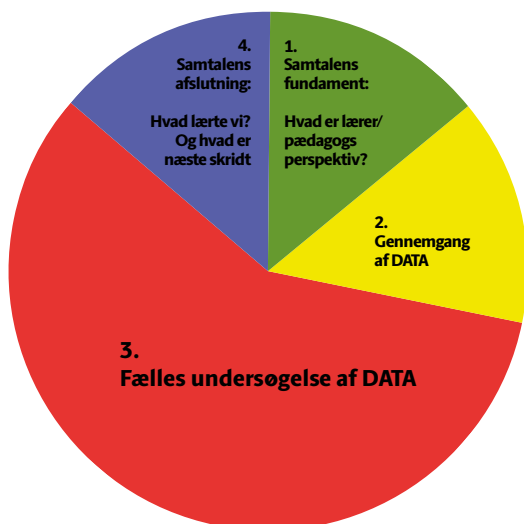
Den kollektive kapacitet er afgørende for, hvad skolen kan præstere, så når personalet er organiseret i meningsfulde teams, som har tid til at samarbejde, så er det vigtigt også at opbygge støttende samtalestrukturer, der hjælper grupper til at udvikle sig som læringsfællesskaber. Dette indebærer, at lederne præciserer det arbejde, som teamene skal præstere, at de er med til at monitorere teamenes arbejde, og at de giver dem vejledning og støtte til at kigge på egen praksis, til at lave prøvehandlinger og til at kigge på virkningen af dem i fællesskab. Husk at anerkende kortsigtede succeser og at

konfronter dem, der ikke bidrager til deres teams, supplerer Dufour og Marzano, 2015.

Didaktiske samtaler med et team kan følge samtalemødelen på forskellige måder;

En mulighed er, at hele teamet har taletid indledningsvis, og at hele teamet efter en gennemgang af data i den gule fase, hvor deres opgave har været at lytte, har taletid igen i den røde fase. Denne fremgangsmåde er enkel og velkendt, og den er også relevant, når sagen involverer alle teammedlemmer lige meget.

En anden mulighed er, at samtaleens læringsudbytte fortrinsvis er forankret hos ét teammedlem, som alene har taletid indledningsvis, og som har forrang undervejs i analysens røde fase og i opsamlingen til sidst i den blå fase. Derved får den didaktiske samtale karakter af individuel supervision med reflekterende team, hvor teamet kun har taletid under den undersøgende røde fase.

BILAG: Oversigt over henvisning til videoer: (VIDEOER modtages som USB-stik)

Nummer som refererer til artikelteksten ovenfor	Nuværende titel på USB-stik:	Navngivning af videoen i artiklen:
1	Ruds Vedby Lederens intro og tydelige overgange	Lederens intro og tydelige overgange
2	Øster Nykirke Tavlen opdelt i modellens 4 kvadranter	Tavlen opdelt i modellens 4 kvadranter
3	Ruds Vedby Gul fase med lederens beretning fra observationen	Lederens beretning fra observationen
4	Øster Nykirke Gul fase med vejledernes observationer som datagrundlag	Vejledernes observationer som datagrundlag
5	Øster Nykirke Gul fase med elevinterviews som datagrundlag	Elevinterviews som datagrundlag
6	Øster Nykirke Gul fase med trivselsmåling som datagrundlag	Trivselsmåling som datagrundlag
7	Ruds Vedby Gul fase med årsplanen som datagrundlag	Årsplanen som datagrundlag
8	Damhusengens Skole Gul fase med UPV som datagrundlag	UPV som datagrundlag
9	Damhusengens Skole Rød fase med dataundersøgelse	Rød fase med dataundersøgelse
10	Højslev Skole Rød fase med praksisteorier	Rød fase med praksisteorier
11	Øster Nykirke Didaktisk samtale på Øster Nykirke Skole	Didaktisk samtale på Øster Nykirke Skole (lang video)
12	Højslev Skole Didaktisk samtale på Højslev Skole	Didaktisk samtale på Højslev Skole (lang video)

Litteraturliste

Bjerg & Vaaben: At lede efter læring, Samfundslitteratur 2015

Dufour & Marzano: Ledere af læring, Dafolo 2015

Hall: Ledelse af læringsudbytte. Tre skoleledelsesformer, Samfundslitteratur 2016

Meyer: Udvikling af undervisning, Dafolo 2016

Ringvad: Observation af undervisning og elevers læring, Dafolo 2017

Ringvad: Faglig ledelse gennem læringsåbne samtaler, Dafolo 2019

Robinson: Elevcentreret skoleledelse, Dafolo 2015

Robinson: Færre forandringer, flere forbedringer, Dafolo 2018

Timperley: Styrken ved professionel læring, Dafolo 2018

Voxted: Faglig ledelse i offentlige organisationer, Hans Reitzels Forlag 2016